

COVID-19 SALGINININ KENT TURİZMİ FAALİYETLERİNE ETKİSİ VE DEĞİŞEN TURİZM ANLAYIŞI

THE IMPACT OF COVID-19 EPIDEMIC ON URBAN TOURISM ACTIVITIES AND THE CHANGING UNDERSTANDING OF TOURISM

Meryem ARSLAN

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi

meryemrsln@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2877-0256

ÖZ

Geliş Tarihi:

02.02.2023

Kabul Tarihi:

08.08.2023

Yayın Tarihi:

25.12.2023

Anahtar Kelimeler

Turizm, Yerel
Turizm, Belediye,
Covid-19, İnovasyon

Keywords

Tourism, Local
tourism,
Municipality, Covid-
19, Innovation

Turizm sektörü diğer sektörlere nazaran küresel ve yerel düzeyde yaşanan sorunlardan daha fazla etkilenen bir yapıya sahiptir. Salgın hastalıklar, ekonomik ve siyasal krizler vb. sorunlar sektörü olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde turizm stratejik alanda önemli bir sektördür ve ekonomiye katkısı da azımsanmayacak ölçüdedir. Bu bağlamda Çin'in Wuhan kentinde 2019 yılının Aralık ayında tespit edilen korona virüs (Covid-19) Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2020 yılının Mart ayında küresel bir salgın olarak duyurulmuştur ve turizm sektörünü olumsuz olarak etkilemiştir. Bu çalışmanın amacı Covid-19'un turizm sektörünü nasıl etkilediğini ortaya koymaktır. Çalışmada öncelikle salgının turizm sektörü üzerine etkileri bilimsel araştırmalar ve rapor sonuçlarına göre ortaya konulmuş, salgın sonrası değişen turizm anlayışına değinilmiş, yeni küresel ekonomik düzen içinde turizmde iyileşme sürecinin nasıl gerçekleştirileceğine yönelik öngörülere ve önerilere yer verilmiştir. Uygulanması gereken stratejilere vurgu yapılmıştır. Türkiye'de salgının turizm sektörüne etkisi yerel düzlemde ele alınmış, Türkiye'de yer alan 30 büyükşehir belediyesi, 81 il belediyesi ile ilçe belediyelerine soru formu gönderilmiştir. Bu doğrultuda 47 belediye ile yapılan araştırmanın sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırma bulguları kentlerin pandeminin kent turizmini genel olarak olumsuz etkilediğini ve değişen turizm anlayışı ile birlikte birçok fırsatın ortaya çıktığını göstermektedir. Bu sonuç doğrultusunda belediyelere bölgesel özelliklerini öne çıkaran ekolojik geziler, gastronomi gezileri vb. yeni turizm faaliyetlerine yönelmeleri tavsiye edilebilir.

ABSTRACT

The Covid-19 epidemic, which has left deep traces in the social and economic life of the peoples all around the world, has adversely affected many sectors. Epidemics, economic and political crises, etc. problems can affect the industry negatively. In many countries of the world, tourism is an important sector in the strategic field and its contribution to the economy is substantial. In this context, the corona virus (Covid-19), which was detected in Wuhan, China in December 2019, was announced by the World Health Organization as a global epidemic in March 2020 and negatively affected the tourism sector. The aim of this study is to exhibit how Covid-19 affected the tourism sector. In the study, the literature review was conducted, touched on the changing understanding of tourism, and the impact of the epidemic on the tourism sector in Turkey was discussed at the local plane using the semi-instructed interview technique. The form was sent to 30 metropolitan municipalities, 81 provincial municipalities and district municipalities in Turkey. A total of 47 municipalities, including 18 metropolitan municipalities and 29 provincial and district municipalities, were reached. Accordingly, given place to the results of the field research conducted with 47 municipalities at different scales. The findings demonstrate that the epidemic negatively affects local tourism and creates new opportunities by transforming the understanding of tourism. In line with this result, ecological trips, gastronomy trips, etc., which highlight their regional characteristics, are offered to municipalities. It can be recommended that they turn to new tourism activities.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1228199>

Atıf/Cite as: Arslan, M. (2023). Covid-19 salgınının kent turizmi faaliyetlerine etkisi ve değişen turizm anlayışı. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(4), 1956-1968.

Giriş

1950'li yıllardan itibaren dünya ekonomisinde belirgin bir şekilde yer almaya başlayan turizm talep odaklı hizmetin verildiği sektörler arasında yer almaktadır. Dünya ekonomisinin canlanmasına ivme kazandıran turizm sektörü ulusal ve yerel kalkınma için uygun bir araç konumundadır (World Travel and Tourism Council, 2021). Gün geçtikçe dünya çapında hızlı bir gelişme gösteren turizm sektörü; doğa, kültür, inanç, tarih odağında insanların yeni yerler keşfetme, kültürleri tanıma motivasyonu ile ortaya çıkan turizm sektörü "bacasız sanayi" terimiyle adlandırılmakta ve birçok ülke için rekabetçi bir anlayışla öne çıkmanın, gelişmenin anahtarı olarak görülmektedir (Tanrıku, 2020, s. 406; Gün & Tutcu, 2021, s. 532; Bağcı vd., 2020, s. 332).

Turizm kalkınmaya katkı sağlamakla birlikte yerli ve yabancı turistlerin ve bölge halkının sosyo-kültürel alanda karşılıklı olarak değişimler yaşamasına neden olmakta kent turizminin gelişmesini sağlamaktadır. Turizm sektörü insana hizmet verme odağında varlığını sürdürdüğü için toplum üzerinde olumsuz izler bırakan birçok sorundan etkilenmektedir. 2020 yılının ilk aylarından itibaren tüm dünyaya yayılma eğilimi gösteren korona virüs de (Covid-19) dünya toplumu üzerinde olumsuz ve kalıcı izler bırakan bir salgın hastalık olarak tarihe geçmiş ve turizm sektörünü de etkilemiştir. Küresel boyutta turizm sektörünü derinden etkileyen salgın Türkiye'de de kent turizmini büyük oranda olumsuz yönde etkilemiş turizm faaliyetlerini durma noktasına getirmiştir (Aylan, 2020, s. 165). Bununla beraber değişen turizm anlayışı ile birlikte farklı seçeneklerin ortaya çıkması söz konusu olmuş ve turizm etkinliklerinin devam etmesi sağlanmıştır. Zira turizm faaliyetleri insanlar için vazgeçilmez bir gereksinimdir ve her koşulda farklı alternatiflerle devam etmesi kaçınılmazdır (Kiper vd., 2020, s. 545).

Bu makalede korona virüsün turizm sektörünü nasıl etkilediği ve pandeminin etkisiyle turizm anlayışının ne yönde değiştiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma, pandeminin kent turizmi üzerindeki etkilerinin araştırılması, inovasyon ve dijitalleşme bağlamında değişen turizm anlayışının ortaya konulması, belediyelerin bu yönde yeni turizm stratejileri geliştirmesi gerektiğinin vurgulanması, turizmin belediyeler perspektifinden ele alınması ve kapsamlı bir saha araştırması yapılması açısından önemlidir. Çalışma yerel kalkınmaya olumlu katkısı olan turizmin belediyeler açısından yeniden ele alınması, değişen turizm anlayışı kapsamında belediyelerin bakış açısının neden değiştirilmesi gerektiğinin açıklaması ve belediyelerin pandemi gibi kriz dönemlerinde neler yapması gerektiğini vurgulaması açısından diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Rapor ve istatistiklerle desteklenen çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak 18 büyükşehir belediyesi ve 29 il ve ilçe belediyesi olmak üzere toplam 47 belediyeye ulaşılmış ve analiz yapılmıştır.

Covid-19 Salgınının Turizm Faaliyetlerine Etkisi

Turizm ülkeler için gelir yaratıcı bir kaynaktır. Salgına yönelik alınan tedbirler turizm sektörünü ciddi oranda etkilemiştir (Kumar, 2010, s. 180-183). 2020 yılının Nisan ayında dünya nüfusunun %39'unu oluşturan ülkeler sınırlarını kapatmıştır (Connor, 2020). Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTC) 2019 verilerine göre turizm küresel gayri safi yurt içi hasılanın %10.3'ünü oluşturmakta ve 330 milyonun yaşamını idame etmesini sağlamaktadır. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTC) 2020 yılı için uluslararası turizm aktivitelerinde %60-80 oranında düşüş olduğunu ve 121 milyondan fazla işin bundan etkilendiğini, küresel gayri safi yurt içi hasılanın 3,4 trilyon dolar oranında olumsuz etkilendiğini ifade etmiştir. Turizm sektöründe gelirlerde yaşanan düşüş trendi sektördeki küçük veya büyük aktörlerin çalışan işgücünde azalmaya gitmesine neden olmuştur. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (krizin en yüksek seviyede olduğu Nisan 2020) verilerine göre G20 ülkelerinde turizm sektöründeki iş kaybı 100 milyondan fazla olmuştur. Sektörün %80'ini oluşturan küçük ve orta ölçekli turizm işletmelerinde işler durma noktasına gelmiştir (World Travel and Tourism Council, 2021). Covid-19 krizinin ortaya çıktığı andan itibaren salgının turizm üzerindeki etkileri önemli ölçüde göz ardı edilmiştir. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi raporunda Covid-19 nedeniyle dünyada 75 milyon insanın işsizlikle karşı karşıya olduğu ortaya konulmuştur. Yapılan araştırmalar neticesinde turizm sektöründe salgın süresince negatif şokların devam edeceği ve bu şokların sektörü hem kısa vadede hem de uzun vadede etkileyeceği sonucuna ulaşılmıştır. Turizm sektörünün gayri safi yurt içi hasılaya katkısı ise eksi 4.1 trilyondan eksi 12.8 trilyona düşmektedir. Krizin aşılması için iş birliği halinde çalışmanın rekabetçiliğe tercih edilmesi gerektiği belirtilmektedir (Skare vd., 2021, s. 1-13; Gün & Tutcu, 2021, s. 530; Korkut vd., 2020, s. 82). SARS, Ebola, H1N1 gibi salgınlardan farklı olarak Covid-19, küresel düzeyde sağlık sistemi, ekonomi alanında en yıkıcı etkilere sahip salgın olarak anılmaktadır. Araştırma sonuçları 2021 yılı yaz aylarına kadar sektörün %50

kayıp yaşadığı ve büyümeyi en az 15 yıl durdurduğu, turistik seyahatlerin %76.3'e varan oranlarda düştüğü yönündedir (Fotiadis, 2021, s. 1-11).

Salgın ortamı birçok ülkeyi turizm konusunda tedbir almaya zorlamıştır. Küresel düzlemde alınan tedbirler doğrultusunda turizm faaliyetleri ciddi oranda etkilenmiştir. Bu tedbirler aşağıda sıralanmaktadır:

- Ülkeler arasında sınırlar kapatılmıştır.
- Seyahat kısıtlaması getirilmiştir.
- Uçuşların sınırlandırılması veya durdurulması, rezervasyonların iptal edilmesi söz konusu olmuştur (Gössling, 2021, s. 7).
- Seyahat etme motivasyonunda azalma yaşanmıştır. Avrupa ve Amerika'da %30, Asya'da %50 oranında azalma olmuştur (Gallego & Font, 2021, s. 1).
- Cazibe merkezleri ve turizm tesisleri kapatılmıştır.
- Turizm sektöründe tüketici hakları dondurulmuş veya kullanılamamıştır.
- Organizasyonların iptal edilmesi söz konusudur (Kumar, 2010, s. 183).
- Vize işlemleri durdurulmuştur.
- Avrupa'da destinasyonların %93'ü, Amerika'da %82'si, Asya ve Pasifik'te %77'si, Ortadoğu'da %70'i ve Afrika'da %60'ı uluslararası turizme sınırlarını kapatmıştır (Haryanto, 2020, s. 2).
- Salgının olumsuz etkilerinden korunmak için karavan veya kırsal alanlarda ikinci ev edinimlerinde artış yaşanmıştır (Baum, 2020, s. 2401-2402).
- Doğa turizmine olan talepte artış yaşanmıştır.
- Gemi turları iptal edilmiştir (Farzanegan vd., 2021, s. 688).
- Kısa zamanlı konaklama turizm talebinde artış yaşanmıştır.
- Destinasyonların güvenli, sağlıklı ve hijyen kurallarına uygun olmasının daha fazla önem kazanması söz konusu olmuştur (Wachyuni, 2020, s. 74).

Değişen Turizm Anlayışı

Bir metafor olarak turizme karşı savaş olarak da nitelendirilen Covid-19 turistlerin eğilim ve davranışlarını güven, tahmin edilebilirlik, düşük risk yönünde dönüştürmektedir (Desbiolles, 2021, s. 551). Bu doğrultuda proaktif iletişim kurma yöntemi kullanılarak talebin yönetilmesi ve artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Kriz sürecinde turizm sektörü tarafından mevcut iş modellerinin sektör çalışanları ve yerel topluluklarla birlikte değerlendirilip tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir. Yapılan araştırmalara göre değişen turizm anlayışı kapsamında turistlerin salgın ile birlikte azalan gelirleri yurt içinde veya yakın bölgelerde tatil planları yapmalarına neden olmaktadır. Bu kapsamda düşük maliyetli rotalar tercih edilmektedir. Kalabalıktan uzak durmak için turistlerin tercihi doğa ve açık hava yoğun destinasyonlar olmaktadır (Boz, 2023, s. 14). Turizm hareketliliğinin sörf, dağ sporları gibi doğa sporlarına meraklı turistler tarafından başlatılacağı öngörülmektedir. Turistler seyahat öncesi doğru bilgiye ulaşmak için online forumlardan o yer ile ilgili bilgi alamaya çalışacaktır. Sınırlı seyahat fırsatını uzun süreli tatiller yaparak değerlendireceklerdir. Esneklik ve güvenlik konusunda daha hassas hareket edilecektir. İş seyahatlerinde artış olması beklenmektedir. İnovasyon ve dijitalleşmenin sektöre yenilik getireceği düşünülmektedir (World Travel and Tourism Council, 2021; Kıvılcım, 2020, s. 25). Birey bazlı gezi organizasyonları, ekolojik geziler, gastronomi gezileri, slow-city gibi geziler, agro turizm, eko turizm, çiftlik turizmi gibi yeni turizm çeşitlerine talebin artacağı öngörülmektedir (Bahar & İlal, 2020, s. 133).

Covid-19 sonrası turizm sektöründe özellikle yerel yönetimlerin ve yerel toplulukların büyük ölçüde önemli aktörler olacağı öngörülmektedir. Zira salgın nedeniyle uluslararası seyahatlerin kısıtlanacağı ihtimali düşünüldüğünde ülke içi seyahatlerin yaygınlaşması ve yerel yönetimlerin ve yerel toplulukların daha fazla ön planda yer alması kaçınılmazdır.

Şekil 1. Yeni Küresel Ekonomik Düzen içinde Turizmde İyileşme Süreci

Kaynak: Sharma, 2021, s. 8-9

Salgının turizm sektörüne en önemli katkısı yeni iş modelleri yaratılması ve sektörün daha sürdürülebilir hale getirilmesidir. Şekil 1’de görüldüğü üzere, hükümetler, yerel yönetimler ve yerel topluluklar, pazarın aktörleri sektörü iyileştirmek için birlikte hareket etmelidir (Sharma, 2021, s. 8-9). Değer zincirindeki iyileştirme gücünün, turizm sektörünü sürdürülebilir turizm, iklim hareketi, sosyal refah, yerelin sürece dâhil olması şeklinde nitelendirilen yeni küresel ekonomik düzene dönüştürebileceği öngörülmektedir (Sharma vd., 2021, s. 8-9; Jones & Comfort, 2020, s. 2). Doksan ülkenin verilerini baz alan araştırmada turizm sektöründe aktörlerin sağlık ve temizlik, hijyen kurallarına riayet etmesi bu alanda bir standart oluşturulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Farzanegan, 2021, s. 688-690; Atay, 2020, s. 171).

Araştırma sonuçlarına göre turizm sektöründe uyulması tavsiye edilen stratejiler aşağıda belirtilmektedir:

- Temizlik ve hijyen kurallarına uyulması teşvik edilmelidir. Tesislerde uyulması gereken protokoller salgın kuralları doğrultusunda güncellenmelidir.
- Turizm faaliyetlerinin yapıldığı ortamlarda klima sistemleri, sert döşeme kullanımı gibi yeni bina tasarımlarının yapılması gerekmektedir.
- Gerek turizm faaliyetlerinde gerekse restoran gibi ortamlarda doluluk oranının azaltılması ve denetlenmesi bir gerekliliktir.
- Teknolojinin daha fazla kullanılması sağlanmalı ve temastan kaçınılmalıdır.
- Aktivitelerin açık hava ortamında gerçekleştirilmesine önem verilmelidir.
- Turizm faaliyetleri yapılırken yapay zekâ, robotlar ve otomasyon teknolojilerinden faydalanılmalıdır.
- Merkezi hükümet yerel yönetimlerin salgın tedbirlerini kendi koşulları çerçevesinde düzenlemeler yaparak uygulamalarına imkân vermelidir (Assaf & Scuderi, 2020, s. 733).

Covid-19 Salgınının Kent Turizmine Etkisi Araştırması

Küresel boyutta turizm alanında olumsuz etkileri yukarıda belirtilen salgının kent düzeyinde de turizm odağında çeşitli yansımaları söz konusu olmuştur. Sosyal mesafe kuralları, maske zorunluluğu, virüs testleri, seyahatlerin iptal edilmesi salgının kontrol altına alınmasını sağlamış ancak turizm alanında olumsuz izler bırakmıştır (Türker, 2020, s. 208).

Araştırmanın amacı ve önemi: Bu makalede Covid-19 pandemisinin kent turizmi sektörüne etkilerinin veriler doğrultusunda ortaya konulması, pandeminin kent turizmini ne yönde etkilediğinin araştırılması, değişen turizm anlayışı kapsamında belediyelerin rolü ve bu doğrultuda belediyelerin gerekli politika tedbirlerini uygulamaları için bu yönde önerilerin sunulması amaçlanmıştır. Çalışma; pandeminin kent turizmine etkilerinin

araştırılması, inovasyon, dijitalleşme bağlamında değişen turizm anlayışının vurgulanması ve geniş kapsamlı bir alan araştırması yapılması açısından önem arz etmektedir.

Evren ve örneklem: Soru formu mail ortamında, Türkiye’de yer alan 30 büyükşehir belediyesi, 81 il belediyesi ile ilçe belediyelerine gönderilmiştir. 18 büyükşehir belediyesi ve 29 il ve ilçe belediyesi olmak üzere toplam 47 belediyeye ulaşılmıştır.

Araştırmanın yöntemi: Çalışmada nitel araştırmalar için belirlenen veri toplama yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği araştırma sorusundan yola çıkılarak kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda en çok kullanılan veri toplama araçlarından biri olduğu ve verilerin düzenlenmesi, analiz edilmesi açısından kolaylık sağlayan bir yöntem olduğu için tercih edilmiştir. 18 büyükşehir belediyesi ve 29 il ve ilçe belediyesi örneklem olarak alınmıştır. Araştırma büyükşehir, il ve ilçe belediyeleri ile sınırlı tutulduğundan araştırma evreni aynı zamanda örneklemdir, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan amaç temelli olarak belirlenmiştir. Belediyelerin ilgili birimleri tarafından 2021 yılı içerisinde sorulara mail ortamında form doldurularak yanıt verilmiştir. Araştırmada kullanılan temel metodoloji daha çok nicel araştırmalarda kullanılan hipotez test etme yerine araştırma sorularına yanıt aranması şeklindedir. Katılımcı belediyelere açık bilgi paylaşımı yapılması ve katılımcı teyidi alınması ile araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği sağlanmıştır. Türkiye’de bulunan tüm belediyelerin araştırma sorusuna cevap vermemesi nedeniyle araştırma sınırlı kalmıştır. Betimsel analiz ile bulgular yorumlanmıştır. Bu yöntemle birlikte elde edilen veriler düzenlenmiş ve özetlenerek yorumlanmıştır. Değişen turizm anlayışında önemli aktörlerden biri olan belediyelere, *Salgın kent turizmini etkiledi mi? Salgın kent turizmini ne yönde etkiledi?* Soruları mail ortamında form gönderilmek suretiyle yöneltilmiştir.

Araştırma Bulguları: 18 büyükşehir belediyesi ile 29 il ve ilçe belediyesini kapsayan araştırma sonucunda verilen yanıtlar doğrultusunda aşağıda belirtilen sonuçlar elde edilmiştir (Bkz. Tablo 1):

Ankara, Aydın, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Sakarya, Şanlıurfa ve Van Büyükşehir Belediyeleri salgının tedbirlere uyulmasına rağmen turizmi olumsuz yönde etkilediğini beyan etmişlerdir. Antalya Büyükşehir Belediyesi bu dönemde turizm tesislerinin büyük bir kısmının hizmet veremediğini, sezonun geç başladığını, açılan tesislerde ise doluluk oranının düşük kaldığını ifade etmiştir. Bursa Büyükşehir Belediyesi konaklama sektöründe %43,65 oranında bir azalma yaşandığını turist sayısında yarıya yakın bir gerileme olduğunu belirtmiştir. Yeni normal düzen kapsamında ise 51 otelin Güvenli Turizm Sertifikası aldığını ve bu otellerin sosyal mesafe ve hijyen tedbirlerine uyarak misafir kabul edeceğini iletmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi yabancı turist sayısında ciddi bir azalma olduğunu yerli turist sayısının ise belli bir seviyede kaldığını belirtmiştir. Ortadoğu’dan gelen turistlerin yoğun rağbet gösterdiği Trabzon Büyükşehir Belediyesi ise turist sayısında %70 oranında kayıp yaşandığını aktarmıştır.

Tablo 1. Büyükşehir Belediyelerinde Salgının Kent Turizmine Etkisi

Büyükşehir Belediyesi	Covid-19'un Kent Turizmine Etkisi
Ankara	Salgının çoğalması ile birlikte tedbirlerin artması turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Antalya	Kent ekonomisinin önemli bir aktörü konumundaki turizm sektöründe salgın nedeniyle büyük sıkıntılar yaşanmıştır. Turizm tesislerinin büyük bir kısmı hizmet verememiş, salgın sezonun geç başlamasına neden olmuştur. Açılan tesislerde de doluluk oranlarının düşük kaldığı gözlenmiştir.
Aydın	Salgının çoğalması ile birlikte tedbirlerin artması turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Bursa	Konaklama sektöründe %43,65 oranında daralma görülmüştür. Salgın sonrası sosyal mesafe ve hijyen konusunda 51 otel Güvenli Turizm Sertifikası almıştır. 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla turist sayısı 1.234.479 iken 2020 Eylül ayı itibarıyla turist sayısı 695.617 olarak tespit edilmiştir.
Kahramanmaraş	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Kayseri	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir. Tedbirlere uyulmuş ancak turist sayısının düşmesine engel olunamamıştır.

Kocaeli	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir. Yerli turist sayısı belli bir seviyede seyretmiş ancak yabancı turist sayısında azalma görülmüştür.
Konya	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Malatya	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Manisa	Tüm çalışmalar sekteye uğramıştır.
Mardin	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle yabancı turistlerin sayısında ciddi oranda azalma yaşanmıştır.
Mersin	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Muğla	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Ordu	Ziyaret ve konaklamalarda azalma yaşanmıştır.
Sakarya	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Şanlıurfa	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir. Tedbirler doğrultusunda gerekli denetimler yapılmıştır.
Trabzon	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle Ortadoğu'dan gelen turistlerin salgın nedeniyle kente gelmesi mümkün olamamıştır. %70 oranında turist kaybı yaşanmıştır.
Van	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.

Tablo 2. İl ve İlçe Belediyelerinde Salgınının Kent Turizmine Etkisi

İl ve İlçe Belediyesi	Covid-19'un Kent Turizmine Etkisi
Afyonkarahisar	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Amasya	%85 oranında olumsuz etkilenmiştir.
Bayburt	Salgının çoğalması ile birlikte tedbirlerin artması turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Bilecik	Salgın nedeniyle bir süre Yaşayan Şehir Müzesi kapalı kalmıştır. Planlanan turlar iptal olmuştur. Şehirlerarası ulaşımın kapanması turların azalmasına neden olmuştur. Uluslararası seyahat engelleri nedeniyle bisikletli gezginlerin ziyaret oranlarında azalma yaşanmıştır.
Bitlis	Turist sayısında azalma olmuştur. Bu azalma otel ve restoranlarda ciddi oranda ekonomik sorunların yaşanmasına neden olmuştur.
Çanakkale	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Çankaya	Planlanan turizm planları gerçekleştirilememiştir. Turizm sektörü maddi açıdan zor günler yaşamıştır.
Çankırı	Ziyaretçi sayısında azalma ve olumsuz ekonomik etki söz konusu olmuştur.
Düzce	Turizm sektörünün aktörlerinden olan esnafı olumsuz yönde etkilemiştir.
Edirne	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Elazığ	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Erzincan	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Giresun	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir. Tedbirlere uyulmuş ancak turist sayısının düşmesine engel olunamamıştır.
Isparta	Kitap fuarı, Gül Festivali, Lavanta Festivali gibi katılımcı sayısı fazla olan organizasyonlar iptal edilmiştir.
Kadıköy	Turist sayısında azalma olmuştur.
Karabağlar	Kavacık Üzüm Festivali iptal edilmiştir.
Kırşehir	Yabancı turist sayısında azalma olmuştur. Yerli turistlerin geliş sıklığında azalma olmuştur.
Kütahya	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Melikgazi	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Niğde	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Selçuklu	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.

Sincan	Kültür gezilerine ara verilmiştir.
Sivas	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir. Kaplıcalar hizmet verememiştir. Sosyal ve kültürel etkinlikler, konserler ve şenlikler iptal edilmiştir. İlçe ve şehir gezi turları iptal edilmiştir.
Tunceli	Bayram tatillerinde çevre illerden oldukça sık ve yoğun bir şekilde ziyarete gelenler olmuştur.
Ümraniye	Otellerin doluluk oranlarında düşüş yaşanmıştır.
Üsküdar	Salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir.
Yalova	Müzeler 2020 yılının ikinci çeyreğinde kapatılmıştır. Daha sonra kontrollü açılmasına rağmen yeterli katılım sağlanamamıştır.
Yıldırım	Yerli ve yabancı turist sayısında düşüş yaşanmıştır.
Zonguldak	Ticareti olumsuz etkilemiştir. Esnaf maddi anlamda zor bir süreç yaşamıştır.

Tablo 2’de görüldüğü üzere Afyonkarahisar, Amasya, Bayburt, Çanakkale, Edirne, Elazığ, Erzincan, Giresun, Kütahya, Melikgazi, Niğde, Çankaya, Yıldırım, Selçuklu, Ümraniye, Üsküdar Belediyeleri salgının turizmi olumsuz yönde etkilediğini aktarmıştır. Amasya Belediyesi turizmin %85 oranında negatif yönde bir seyir izlediğini iletmıştır. Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesinin kapatıldığını, gezi turlarının iptal edildiğini, şehirlerarası ve uluslararası seyahat engelleri nedeniyle bisikletli gezginlerin kente gelmelerinde azalma yaşandığını aktarmıştır. Bitlis Belediyesi turist sayısında yaşanan azalmanın otel ve restoranlarda ekonomik sorunlara neden olduğunu belirtmiştir. Çankırı, Düzce, Zonguldak Belediyeleri ziyaretçi sayısındaki azalmaya bağlı olarak ekonomik problemlerin yaşandığını dile getirmiştir. Isparta ve Karabağlar Belediyesi katılımcı sayısının yüksek olduğu festivallerin iptal olduğunu iletmıştır. Sincan Belediyesi kültür gezilerinin durdurulduğunu aktarmıştır. Sivas Belediyesi kaplıcaların hizmet veremediğini, sosyal ve kültürel etkinliklerin, turların iptal edildiğini belirtmiştir. Yalova Belediyesi ziyaretçi akınına uğrayan kent müzelerinin kapalı kalmasından dolayı ziyaretçi sayısının azaldığını ifade ederken Tunceli Belediyesi özellikle bayram tatillerinde çevre illerden oldukça sık ve yoğun sayıda ziyaretçi akını olduğunu aktarmıştır.

Sonuç

Covid-19 salgınının yıkıcı etkisinden sonra turizm sektörünün toparlanmasının salgın sürecinden daha fazla zaman alacağı öngörülmekte ve bu süreçte sektörü salgın öncesi seviyesine getirebilecek düzeyde destekleyici politikaların uygulanması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu noktada turizm yetkililerinin salgın etkilerini değerlendirmeleri ve yeni risk yönetim metotları geliştirmeleri salgın ile mücadele bağlamında faydalı olacaktır. Teknoloji alanında yapılan inovasyonların turizm alanında daha hızlı bir seyrinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Yapay zekâ, nesnelere interneti, navigasyon, drone ve robot teknolojisinin turizm alanında çeşitli geliştirmeler yapılması için etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

Bu çalışmada Covid-19 pandemisinin kent turizmi sektörüne etkilerinin veriler doğrultusunda ortaya konulması, pandeminin kent turizmini ne yönde etkilediğinin araştırılması, değişen turizm anlayışı kapsamında belediyelerin rolü ve bu doğrultuda belediyelerin gerekli politika tedbirlerini uygulamaları için bu yönde önerilerin sunulması amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular araştırmanın amacını desteklemektedir.

Araştırma sonuçları kavramsal çalışmalarda öngörülen sonuçlarla örtüşmekte, onları teyit etmektedir. Bulgulara göre: Ankara, Aydın, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Sakarya, Şanlıurfa ve Van Büyükşehir Belediyeleri salgının tedbirlere uyulmasına rağmen turizmi olumsuz yönde etkilediğini beyan etmişlerdir. Antalya Büyükşehir Belediyesi bu dönemde turizm tesislerinin büyük bir kısmının hizmet veremediğini, sezonun geç başladığını, açılan tesislerde ise doluluk oranının düşük kaldığını ifade etmiştir. Bursa Büyükşehir Belediyesi konaklama sektöründe %43,65 oranında bir azalma yaşandığını turist sayısında yarıya yakın bir gerileme olduğunu belirtmiştir. Yeni normal düzen kapsamında ise 51 otelin Güvenli Turizm Sertifikası aldığını ve bu otellerin sosyal mesafe ve hijyen tedbirlerine uyarak misafir kabul edeceğini iletmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi yabancı turist sayısında ciddi bir azalma olduğunu yerli turist sayısının ise belli bir seviyede kaldığını belirtmiştir. Ortadoğu’dan gelen turistlerin yoğun rağbet gösterdiği Trabzon Büyükşehir Belediyesi ise turist sayısında %70 oranında kayıp yaşandığını aktarmıştır.

Afyonkarahisar, Amasya, Bayburt, Çanakkale, Edirne, Elazığ, Erzincan, Giresun, Kütahya, Melikgazi, Niğde, Çankaya, Yıldırım, Selçuklu, Ümraniye, Üsküdar Belediyeleri salgının turizmi olumsuz yönde etkilediğini aktarmıştır. Amasya Belediyesi turizmin %85 oranında negatif yönde bir seyir izlediğini iletmıştır. Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesinin kapatıldığını, gezi turlarının iptal edildiğini, şehirlerarası ve uluslararası seyahat engelleri nedeniyle bisikletli gezginlerin kente gelmelerinde azalma yaşandığını aktarmıştır. Bitlis Belediyesi turist sayısında yaşanan azalmanın otel ve restoranlarda ekonomik sorunlara neden olduğunu belirtmiştir. Çankırı, Düzcce, Zonguldak Belediyeleri ziyaretçi sayısındaki azalmaya bağlı olarak ekonomik problemlerin yaşandığını dile getirmiştir. Isparta ve Karabağlar Belediyesi katılımcı sayısının yüksek olduğu festivallerin iptal olduğunu iletmıştır. Sincan Belediyesi kültür gezilerinin durdurulduğunu aktarmıştır. Sivas Belediyesi kaplıcaların hizmet veremediğini, sosyal ve kültürel etkinliklerin, turların iptal edildiğini belirtmiştir. Yalova Belediyesi ziyaretçi akınına uğrayan kent müzelerinin kapalı kalmasından dolayı ziyaretçi sayısının azaldığını ifade ederken Tunceli Belediyesi özellikle bayram tatillerinde çevre illerden oldukça sık ve yoğun sayıda ziyaretçi akını olduğunu aktarmıştır.

Araştırma bulguları pandeminin kent turizmini genel olarak olumsuz etkilediğini ve değişen turizm anlayışı ile birlikte birçok fırsatın ortaya çıktığını göstermektedir. Araştırma bulguları ile ortaya konulan bu sonuç literatürde yer alan farklı araştırma sonuçları ile de desteklenmektedir: Ülkemizde turizm sektörü pandemi sürecinden büyük oranda etkilenmiş, turist sayısı ve turizmden elde edilen gelir miktarı ciddi oranda azalmıştır (Gün & Tutcu, 2021, s. 530; Korkut vd., 2020, s. 82; Çıtak & Çalış, 2020, s. 110). Öte yandan pandemi ile birlikte getirilen seyahat kısıtlamaları, uçuşların durması, sınırların kapatılması, sokağa çıkma yasakları, eğitime ara verilmesi, ulusal ve uluslararası spor ve sanat etkinliklerinin iptal edilmesi, sosyal faaliyetlerin sınırlandırılması gibi tedbirler turizmin pandemiden doğrudan etkilenildiğini ortaya koyan büyük ölçüde küresel düzeyde alınan ortak kararlardır (Aylan, 2020, s. 172-174; Çetinkaya vd., 2020, s. 79; Acar, 2020, s. 16; Çınar & Özkaya, 2020, s. 35). Turizmde belirlenen hedeflere ulaşabilmek için yeni anlayışların benimsenmesi gerekmektedir (Alaeddinoğlu & Rol, 2020, s. 252). “Özgün” deneyimler sunan farklı turizm anlayışlarının (holistik turizm, medikal turizm, bireysel veya küçük gruplar halinde seyahat etme, sağlık turizmi vb.) sektörde yer bulması ile pandeminin olumsuz etkilerinin giderilmesi mümkün olabilecektir (Tanrıku, 2020, s.417; Gürleyen & Çınar, 2021, s. 59; Çetinkaya vd., 2020, s. 83; Bağcı vd., 2020, s. 343). Değişen turizm anlayışı kapsamında getirilen yaklaşımlar ise literatürde ortaya konulan sonuçlarla örtüşmektedir. Kitle turizmi yerine bireysel turizme yönelik talebin artması, bireysel turizm faaliyetlerine ağırlık verilmesi, kalabalık ortamdan uzaklaşmayı sağlayan “yavaş turizm, doğa turizmi, küçük otel konaklaması, devremülk, eko turizm, yazlık turizmi, yat, kamp, karavan, yayla, gastronomi turizmi vb.” turizm türlerine talebin artması söz konusudur (Türker, 2020, s. 219; Demir vd., 2020, s. 99; Kılıç vd., 2020, s. 558-565; Durgun Kaygısız, 2021, s. 88).

Elde edilen bulgular belediyeler açısından ele alınarak değerlendirildiğinde olumsuz sonuçlara ulaşılmıştır. Belediyeler mevzuatta yer alan görev ve yetkileri gereği kent turizmini geliştirmek, tanıtım konusunda gerekli faaliyetleri yapmak ve bu yönde politikalar üretmek zorundadır. Araştırma bulguları belediyelerin pandemi döneminde büyük zarar gören turizmin canlandırılmasına yönelik herhangi bir politika üretmediğini göstermektedir. Belediyeler sosyal mesafe ve hijyen kurallarını uygulama dışında herhangi bir müdahalede bulunmamıştır. Bu noktada belediyelerin kriz yönetimi anlayışı ve kriz döneminde inovatif proje üretebilecek, liyakat sahibi insan kaynağı potansiyeli sorgulanmalıdır. Pandemi ile birlikte süregelen kent turizmi anlayışı olumsuz etkilenmiştir. Bu olumsuz etki ise turizm anlayışını değişime uğratmış, farklı alternatif arayışları gündeme gelmiş, açık hava ve doğa yoğun turizm etkinliklerinin benimsenmesine neden olmuştur. Belediyeler bu değişim karşısında uyum sağlayamamış ve sürdürülebilir bir turizm anlayışı benimseyememiş, gerekli politikaları üretememiştir.

Öneriler

Araştırma bulguları doğrultusunda kavramsal çerçevede de belirtildiği üzere salgın turizmi olumsuz yönde etkilemiştir. Bu kapsamda belediyeler salgın koşullarının fırsata çevrilmesi için imkânlar ve zorlukları göz önünde bulundurarak stratejik bakış açısıyla diğer belediyelerin ne tür faaliyetler yaptığını analiz etmelidir. Gelecek dönemlerde farklı içerikli ve yaşanması muhtemel salgın veya turizm faaliyetlerini sekteye uğratabilecek kriz durumlarını yönetebilecek proaktif bakış açısına sahip liyakatli insan kaynağına sahip olunmalıdır. Turizmde

ilişkin kriz dönemlerinde uygulanacak eylem planları ve politikalar belirlenmelidir. Bu yönde yeni seyahat eğilimleri araştırılmalı, kentin dokusuna en uygun turizm çeşidini (ekolojik geziler, gastronomi gezileri, slow-city gezileri, agro turizm, eko turizm, çiftlik turizmi, medikal turizm vb.) destekleyecek politikalar üretilmelidir. Dijital alandaki gelişmeler ile değişen turizm anlayışı örtüştürülerek inovasyon temelli yeni projeler üretilmelidir. Sanal gerçeklik teknolojisi başta olmak üzere XR teknolojileri, 360 derece kamera çekimleri bu alanda kullanılabilecek teknolojiler olarak önerilebilir. Bu teknolojiler kullanılarak yerel dokuya özgü müze, park, arkeolojik siteler vb. gezilebilir.

Vatandaşa en yakın hizmet birimleri olarak görev yapan belediyeler hizmet inovasyonu konusunda salgını odak noktası olarak algılamalı ve bu yönde projeler üreterek potansiyel turizm kaynaklarını efektif bir biçimde kullanmalı ve kentin turizm gelirlerini artırmalıdır. Organizasyonlar düzenlenirken sürekli olarak hijyen kurallarına uyum ve kontrol odaklı bir yol haritası izlenmelidir.

Sınırlılıklar

Yapılan çalışma, 18 büyükşehir belediyesi ile 29 il ve ilçe belediyesini kapsamıştır. Türkiye’de bulunan tüm belediyelerin araştırma sorusuna cevap vermemesi nedeniyle sınırlı kalmıştır. Öte yandan pandeminin kent turizmini etkileme oranı konusunda belediyeler genelinde sayı bazlı bilgi alınmamıştır. Bundan sonra yapılması düşünülen araştırmalar için araştırma evreninin genişletilmesi ve sonuçların sayısal anlamda belediyeler tarafından desteklenmesi önerilebilir.

Kaynakça

- Acar, Y. (2020). Yeni koronavirüs (COVID-19) salgını ve turizm faaliyetlerine etkisi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 7-21. DOI: 10.32572/guntad.703410
- Alaeddinoğlu, F. & Rol, S. (2020). Covid-19 pandemisi ve turizm üzerindeki etkileri. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı*, 233-258.
- Assaf, A. & Scuderi, R. (2020). Covid-19 and the recovery of the tourism industry. *Tourism Economics*, 26(5), 731-733. <https://doi.org/10.1177/1354816620933712>
- Atay, L. (2020). KOVID-19 salgını ve turizme etkileri. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(1), 168-172 . DOI: 10.24010/soid.723581
- Aylan, S. (2020). Covid-19 Pandemisinin turizm sektörüne etkisi: Turizm yazılı basınında çıkan haberlere yönelik nitel bir araştırma, *Journal of Gastronomy Hospitality and Travel*, 3(2), 164-177. DOI: 10.33083/joghat.2020.41
- Bağcı, E., Uzun, C. & Bostan, A. (2020). COVID-19 and health tourism. *Journal of Awareness*, 5(3), 331-348. DOI: 10.26809/joa.5.025
- Bahar, O. & Çelik, İ. N. (2020). Coronavirüsün (Covid-19) turizm sektörü üzerindeki ekonomik etkileri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1), 125-139. <https://doi.org/10.24289/ijsser.728121>
- Baum, T. & Hai, N. T. T. (2020). Hospitality, tourism, human rights and the impact of Covid-19. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32(7), 2397-2407. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-03-2020-0242>
- Boz, M. (2023). COVID’19 pandemisinin turizm endüstrisine etkileri: Pandemi sonrası tatil turizminde turist tercihleri üzerine bir araştırma. *Tujom*, 8(1),1-16, <https://doi.org/10.30685/tujom.v8i1.174>
- Connor, P. (2020). More than nine-in-ten people worldwide live in countries with travel restrictions amid COVID-19. <https://www.pewresearch.org/short-reads/2020/04/01/more-than-nine-in-ten-people-worldwide-live-in-countries-with-travel-restrictions-amid-covid-19/>

- Çetinkaya, Ö., Özer, Y. & Kandemir Altunel, G. (2020). Covid-19 sürecinde turistik seyahat risk algısı ve hijyen-güvenlik algısının değerlendirilmesi. *Tourism and Recreation*, 2(2), 78-83. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tourismandrecreation/issue/59266/776879>
- Çınar, F. & Özkaya, B. (2020). Koronavirüs (COVID-19) pandemisinin medikal turizm faaliyetlerine etkisi. *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 2(2),35-50.
- Çıtak, N. & Çalış, Y. E. (2020). COVID-19 salgının turizm sektörü üzerine olan finansal etkileri. *İda Academia Muhasebe ve Maliye Dergisi*, 3(2), 110-132. <http://www.idaacademia.org/tr/pub/issue/56389/743528>
- Demir, M., Günaydın, Y. & Demir, Ş. Ş. (2020). Koronavirüs (Covid-19) salgınının Türkiye'de turizm üzerindeki öncülleri, etkileri ve sonuçlarının değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1), 80-107. DOI: 10.24289/ijsser.734263
- Durgun Kaygısız, A. (2021). Covid-19 sonrası Türk turizm sektöründe oluşabilecek fırsatlar ve riskler. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(23), 79-95. DOI: 10.47129/bartiniibf.872884
- Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTC). (2022). <https://wttc.org/>
- Farzanegan, M. R., Gholipour, H. F., Feizi, M., Nunkoo, R. & Andargoli, A. E. (2021). International tourism and outbreak of Coronavirus (Covid-19): A cross-country analysis. *Journal of Travel Research*, 60(3), 687-692. <https://doi.org/10.1177/0047287520931593>
- Fotiadis, A., Polyzos, S., T.C. & Huan, T. (2021). The good, the bad and the ugly on Covid-19 tourism recovery. *Annals of Tourism Research*, 87(2021), 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103117>
- Gallego, I. & Font, X. (2021). Changes in air passenger demand as a result of the Covid-19 crisis: Using big data to inform tourism policy. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(4), 1470-1489. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1773476>
- Gössling, S., Scott, D. & Hall, C.M. (2020). Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of Covid-19. *Journal Of Sustainable Tourism*, 29(1), 1-20. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1758708>
- Gün, S. & Tutcu, A. (2021). Covid-19 sürecinde turizm sektörü ve Türkiye açısından bir değerlendirme. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(6), 530-543.
- Gürleyen, B. & Çınar, F. (2021). Türkiye'nin Medikal Turizm SWOT Analizi: COVID-19 Örneği. *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 51-60. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sarad/issue/60062/747595>
- Haryanto, T. (2020). Covid-19 pandemic and international tourism demand. *Journal of Developing Economies*, 5(1), 1-4. <https://doi.org/10.20473/jde.v5i1.19767>
- Higgins-Desbiolles, F. (2020). The “war over tourism”: challenges to sustainable tourism in the tourism academy after Covid-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(4), 551-569. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1803334>
- Jones, P. & Comfort, D. (2020). The Covid-19 crisis, tourism and sustainable development. *Athens Journal of Tourism*, 7(2), 75-86. <https://doi.org/10.30958/ajt.7-2-1>
- Kılıç, B., Aslan, H. & Gövce, M. (2020). Covid-19 Sonrası turistik tüketim tutumu. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, Vol 19 COVID-19 Special Issue, 554-570. DOI: 10.21547/jss.787982
- Kıvılcım, B. (2020). Covid-19 (Yeni Koronavirüs) salgınının turizm sektörüne muhtemel etkileri. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 17-27. DOI: 10.46452/baksoder.727208
- Kiper, V. O., Saraç, Ö., Çolak, O. & Batman, O. (2020). COVID-19 salgınıyla oluşan krizlerin turizm faaliyetleri üzerindeki etkilerinin turizm akademisyenleri tarafından değerlendirilmesi. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(43), 527-551. DOI: 10.31795/baunsobed.732768

- Korkut, Y., Eker, M., Zeren, F. & Altunışık, R. (2020). COVID-19 pandemisinin turizm üzerindeki etkileri: Borsa İstanbul turizm endeksi üzerine bir inceleme. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, Vol 19 COVID-19 Special Issue, 71-86. DOI: 10.21547/jss.774557
- Kumar, V. (2020). Indian tourism industry and Covid-19: Present scenario. *Journal of Tourism & Hospitality Education*, 10(2020), 179-185. <https://doi.org/10.3126/jthe.v10i0.28768>
- Özaltın Türker, G. (2020). Covid-19 salgını turizm sektörünü nasıl etkiler? Turizm akademisyenleri perspektifinden bir değerlendirme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 207-224. DOI: 10.24289/ijsser.760790
- Sharma, G. D., Thomas, A. & Paul, J. (2021). Reviving tourism industry post-Covid-19: A resilience-based framework. *Tourism Management Perspectives*, 37(2021), 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100786>
- Skare, M., Riberio, S. D. & Porada-Rochon, M. (2021). Impact of Covid-19 on the travel and tourism industry. *Technological Forecasting & Social Change*, 163(2021), 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120469>
- Tanrıkulu, M. (2020). COVID 19 gölgesinde Türkiye'de holistik turizm ve kültüre dönüş. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, COVID-19 özel sayısı 2, 406-417. <https://dergipark.org.tr/en/pub/asead/issue/54658/730485>
- Wachyuni, S. S. & Kusumaningrum, D. A. (2020). The effect of Covid-19 pandemic: How are the future tourist behavior? *Journal of Education, Society and Behavioural Science*, 33(4), 67-76. <https://doi.org/10.9734/JESBS/2020/v33i430219>
- Zhang, H., Song, H., Wen L. & Liu C. (2021) Forecasting tourism recovery amid Covid-19. *Annals of Tourism Research*, 87(2021), 1-16. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2021.103149>

EXTENDED SUMMARY

Tourism is a strategic sector that has an important place in the promotion of countries and contributes to the economy (Zhang vd., 2021, s. 1). The tourism sector, which has started to have an important place in the world economy since the 1950s and in the Turkish economy since the 1980s, is considered as one of the headings of the growth strategy for many countries. According to the World Travel and Tourism Council 2019 data, tourism constitutes 10.3% of the global gross domestic product. The number of people employed worldwide is about 330 million. In Turkey, according to 2019 data, tourism constitutes 11.0% of the gross domestic product. Despite its increasing importance day by day, the tourism sector has been affected by such factors as wars, political events, epidemics, etc. at the global or regional level. The Coronavirus (Covid-19), which was included in the scope of "Pandemic" by the World Health Organization in March 2020, caused a negative impact on the tourism sector and a change in the understanding of tourism. What kind of changes took place in this process and what the municipalities can do in this context emerge as a new problematic. In this article, it is aimed to reveal the effects of the Covid-19 pandemic on the tourism sector in line with the data, to investigate how the pandemic affects urban tourism, to present suggestions in this direction for the role of municipalities within the scope of changing tourism understanding and for municipalities to implement necessary policy measures in this direction.

Due to the Covid-19 pandemic, which is stated to have more devastating effects than previous pandemics, many countries took measures such as travel restrictions, increasing border security and putting entry and exit bans into the country, disinfection practices, curfews, cancellation of national and international sports, art and tourism events, and the closure of tourism facilities. In line with these measures, there have been changes in the understanding of tourism after the pandemic. Within the scope of the changing tourism understanding, vacationing in the country and close to the place of residence, low-cost tourism routes are preferred. Nature and open-air holiday preferences come to the fore. It is predicted that tourism activity will tend towards nature sports such as surfing and mountain sports. Tourists will try to have information by using digital platforms to reach the right information before travelling. There will be a tendency to use the limited travel opportunity by taking long vacations. It is foreseen that more sensitive actions will be taken in terms of flexibility and security than before the pandemic. It is thought that innovation and digitalization will add a different dimension to the tourism sector and it is recommended to develop strategies to benefit more from technology. The most important contribution of the pandemic to the tourism sector is the creation of new business models and making the sector more sustainable. Governments, local governments and local communities, market actors must act together to improve the industry. Innovations made in the field of technology should be carried out at a faster pace in the field of tourism. Artificial intelligence, internet of things, navigation, and drone and robot technology should be used effectively in order to make various developments in the field of tourism. It is predicted that the healing power in the value chain can transform the tourism sector into a new global economic order characterized as sustainable tourism, climate action, social welfare, and local involvement. In addition, it is foreseen that local governments will become important actors in this field within the scope of changing tourism understanding.

The study is important in terms of investigating the effects of the pandemic on urban tourism, emphasizing the changing tourism understanding in the context of innovation and digitalization and conducting a comprehensive field research.

In the study, semi-structured interview technique, which is one of the data collection methods for qualitative research, was used. The research questions "Did the pandemic affect urban tourism?" "How did the pandemic affect urban tourism?" were directed to the municipalities, which are one of the important actors in the changing understanding of tourism, by sending the questionnaire form. The form was sent to 30 metropolitan municipalities, 81 provincial municipalities and district municipalities in Turkey. A total of 47 municipalities, including 18 metropolitan municipalities and 29 provincial and district municipalities, were reached.

Research findings show that the pandemic has a negative impact on urban tourism in general, and many opportunities have emerged with the changing tourism understanding. This result coincides with the results predicted in conceptual studies and confirms them. According to the findings, Ankara, Aydın, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Sakarya, Şanlıurfa and Van Metropolitan Municipalities declared that the pandemic affected tourism negatively despite the observance of the measures. Antalya Metropolitan Municipality stated that most of the tourism facilities could not serve in this period, the season started late, and the occupancy rate in the facilities opened remained low. Bursa Metropolitan Municipality stated that there was a decrease of 43.65% in the accommodation sector and that there was a decrease in the number of tourists by almost half. It is stated that within the scope of the new normal order, 51 hotels have received Safe Tourism Certificates and that these hotels will accept guests by complying with social distance and hygiene measures. Kocaeli Metropolitan Municipality stated that there was a serious decrease in the number of foreign tourists, while the number of domestic tourists remained at a certain level. Trabzon Metropolitan Municipality, which is very popular with tourists from the Middle East, stated that there was a 70% loss in the number of tourists.

Afyonkarahisar, Amasya, Bayburt, Çanakkale, Edirne, Elazığ, Erzincan, Giresun, Kütahya, Melikgazi, Niğde, Çankaya, Yıldırım, Selçuklu, Ümraniye, Üsküdar Municipalities reported that the pandemic had a negative impact on tourism.

Amasya Municipality reported that 85% of tourism followed a negative course. Bilecik Municipality stated that Living City Museum was closed, sightseeing tours were canceled, and there was a decrease in the number of cyclists coming to the city due to intercity and international travel barriers. Bitlis Municipality stated that the decrease in the number of tourists caused economic problems in hotels and restaurants. Çankırı, Düzce, Zonguldak Municipalities stated that they experienced economic problems due to the decrease in the number of visitors. Isparta and Karabağlar Municipality reported that festivals with a high number of participants were cancelled. Sincan Municipality stated that cultural tours were stopped. Sivas Municipality stated that the hot springs could not serve, and that social and cultural activities and tours were cancelled. While Yalova Municipality stated that the number of visitors decreased due to the fact that the city museums, which were flooded by visitors, were closed, Tunceli Municipality stated that there was a frequent and intense influx of visitors from the surrounding cities, especially during the holidays.

In line with the research findings, as stated in the conceptual framework, the pandemic affected tourism negatively. In this context, municipalities should analyze what kind of activities other municipalities are doing from a strategic point of view, taking into account the opportunities and difficulties in order to turn the pandemic conditions into opportunities. By supporting the new travel trends that are inevitable to be preferred, individual-based travel organizations, ecological trips, gastronomy trips, trips such as slow-city should be given importance, new tourism types such as agro tourism, ecotourism, farm tourism, which the locals specialize in, should be included and municipalities should produce strategies in this direction. New projects should be produced by matching the developments in the digital field with the changing tourism understanding. Municipalities, which serve as the closest service units to the citizens, should perceive the epidemic as a focal point in service innovation and should produce projects in this direction, use potential tourism resources effectively and increase tourism revenues.